

Korten op pensioen moet verdedigbaar onderdeel zijn van grote hervorming

Korting leidt tot verwachting dat er meer gekort zal worden en dat is slecht voor economie

Eduard Bomhoff

Wat is belangrijker voor een gezonde balans bij het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds en andere grote pensioenfondsen: een tweede korting op pensioenen in 2017 of brede overeenstemming over een ander pensioenstelsel? De regenten bij de Nederlandse Bank en in Den Haag willen zowel de korting als een nieuw stelsel, maar dat is politiek onwaarschijnlijk. De Britse oud-minister Steve Webb stelde in juni op een Nederlands pensioencongres kernachtig: 'Hervorming van de pensioenen zal niet goed vallen als er tegelijkertijd gekort wordt op de pensioenen.' Hij meent dat er een duidelijke splitsing moet zijn, ook in tijd, tussen herzieningen in het stelsel en eventuele kortingen.

Aan dat politieke advies heeft Nederland zich niet gehouden. Als we bedenken dat het vermogen van het ABP ongeveer zestig keer zo groot is als de jaarlijkse uitbetaling aan pensioenen, is evident dat het nooit urgent is geweest om te korten. Korting op de pensioenen heeft het nu moeilijk gemaakt voor DNB — in de analyse van Webb — om met gezag bij te dragen tot de vormgeving van het toekomstige stelsel.

Korten is zo veel hardhandiger dan het schrappen of beperken van de compensatie voor inflatie, dat het onvermijdbaar tot gevolg heeft dat gepensioneerden zich afvragen of er in de toekomst nog meer kortingen worden opgelegd. Zo'n onzekerheid is slecht voor de bestedingen. Het was daarom om politieke én om macro-economische redenen beter geweest wanneer niet was gekort, maar in plaats daarvan in het kader van een geheel nieuw pensioensysteem een variant van het volgende was voorgesteld: 'Alle werknemers onder de vijftig jaar bouwen voortaan pensioen op volgens "defined contributions", maar met handhaving van solidariteit voor wat betreft het individuele overlijdensrisico en — tot zekere hoogte — van het marktrisico in de beleggingen. Werknemers boven de vijftig en alle reeds gepensioneerden blijven in het huidige systeem waarin ook het beleggingsrisico solidair wordt gedragen. Als compensatie voor de jongere generatie en in



ILLUSTRATIE: HEIN DE KORT VOOR HET FINANCIËLE DAGBLAD

ruil voor hun eigen meer omvattende pensioenaanspraken accepteert de oudere generatie een eenmalige korting van x procent op de aanspraken c.q. ingegane pensioenen.' Zo had een korting een goed te verdedigen onderdeel kunnen zijn van de grote hervorming die nodig is.

De Kamer moet ook nog wennen aan het feit dat een andere, meer intensieve relatie met de politiek past bij een aantal van de nieuwe taken die DNB erbij heeft gekregen. Tijdens het voorzitterschap van Zijlstra besliste DNB over monetair beleid met extreme onafhankelijkheid. De president weigerde om met de Kamer van gedachten te wisselen. Pas tijdens Duisenberg ging de president niet meer uitsluitend naar

Nieuwe toezichtstaken DNB moeten leiden tot andere band met Kamer

Den Haag voor zijn lunches met de minister, maar kwam er ook contact met de Kamer.

Anno 2016 laat president Knot openbaar weten wat zijn mening is over het beleid van de Europese Centrale Bank. En een heel andere bestuurlijke traditie is aan het groeien bij de pensioenfondsen. De vertrouwelijkheid die nodig is bij toezicht op banken is absoluut niet vereist bij pensioenfondsen. Dat blijkt al uit het feit dat openlijk wordt gesproken over het al dan niet indexeren of zelfs korten op pensioenen in toekomstige jaren. Bij een bank zal de toezichthouder nooit openbaar speculeren over mogelijke teleurstellingen voor de klanten; bij pensioenfondsen is dat juist bedoeld om een stabiele toekomst waarschijnlijker te maken.

Staatssecretaris Klijnsma van Sociale Zaken lijkt zich dat nog niet te realiseren. In september zei ze in een debat over de pensioenen dat het hebben van een onafhankelijke centrale bank een groot goed is en dat politici terughoudend moeten zijn

over het beleid van die centrale bank. Maar intussen brengt het parlement wel ieder jaar tal van gedetailleerde veranderingen aan in het Financieel Toetsingskader Pensioenfondsen.

Een beter alternatief zou zijn dat het parlement de details van de waarderingen overlaat aan deskundigen en in plaats daarvan eens per jaar debatteert over een verantwoording van DNB van haar toezicht op de sector. De Kamer zou dan DNB moeten vragen om te stoppen met uitspraken over korting en in plaats daarvan onderzoek te doen naar scenario's voor de toekomst. Wat ik heb gezien aan pensioenresearch van DNB sinds de crisis van 2008 is bijna steeds te abstract en niet nuttig voor een consensus over een nieuw stelsel. Dan liever meer vrijheid voor DNB om beelden te schetsen voor de toekomst en een aangepaste, open relatie tussen DNB en parlement.

Eduard Bomhoff is hoogleraar economie aan Monash Universiteit in Kuala Lumpur (Maleisië).